

STÄMMNING

Nr 4 2021

Ordföranden har ordet

Nu, dagen efter årets längsta natt, kan jag ändå vakna med en viss tillförsikt inför framtiden - om jag tittar åt rätt håll förstås. ÖLFMs nya låtsamling är på gång, liksom också Jonas Persson gamla notböcker. Vi kan se fram mot enklare betalningsrutiner med vårt nya Swishkonto - även om jag ibland kan sakna möjligheten att enkelt betala med kontanter. Och ännu ett nummer av STÄMNING är här på väg att lämna skrivbord och skärm - allt detta och mycket mer är väl värt att fira.

Glädjande nog har det blivit många tillfällen till musik, samspel och även dans under senhösten. Här ett litet axplock av det breda utbud jag själv hunnit med.

På en Felankväll i början av december fick jag se exempel på variation i folkmusiklivet i länet. Först var det fullt med nyckelharpor på scen, när Snavlunda Sisters var på plats och tog ut svängarna i tid och rum. De avlöstes av Krakelur som presenterade ett varierat program

med både blås, stråk och knäpp och även sång. Grupperna spelade också en låt tillsammans och då var det fullt ös och fullt på scenen. Sen är det dags för Örebro Spelmanslag och då blev det ännu "fullare" på scen och man fick passa sig för en alltför yvig stråkföring. Musikskolans elever och lärare visade upp ett engagerat och fint spel och Mia Marins vuxna distanselever likaså. Kvällen fortsatte med ännu fler

grupper på scen och ett öppet dansgolv. En riktig helkväll alltså!

Några dagar senare hade ÖLFM en mycket välbesökt och uppskattad "Låtkurs med dans" i Lindesberg. Per Saxholm från Karlskoga bjöd på en mängd fina "beter" men också på sig själv. Temat för kursen var polskan i Bergslagen och vi fick se och prova på polskedans med Agneta Nilsdotter och Anders Norman som instruktörer.

Ännu en "Dans- och spelkurs" från ÖLFM blir det 15/1 i Lindesberg med bl.a. Ellika Frisell.

Vi kan se fram emot vårt årsmöte 12/3. Genom åren har inramningen sett lite olika ut även om det formella alltid avhandlats likadant och enligt stadgarna. Inför skrivandet av verksamhetsplaner och budget, är det nu ett bra läge för att planera och driva nya idéer för vår verksamhet. Vi hör! / erik z

God Jul & Gott Nytt År

Styrelse för Örebro Läns Folkmusikförbund

Ordförande: Erik Zaunschirm, erik.zaunschirm@gmail.com

Kassör: Jan-Anders Andersson, jananderses@telia.com

Sekreterare: Birgitta Linder, birgittalinder@gmail.com

Ledamöter:

Agneta Bergman, Anna Hesselbom, Anna Johansson, Erika Lindholm och Åsa Nerelius

Revisorer Elisabeth Helldén & Johan Höjenberg

Stämning nr 4 2021

Medlemstidning för Örebro Läns Folkmusikförbund
Årgång 36

Redaktionsgrupp: Birgitta Linder, Erik Zaunschirm
Layout: Erik Zaunschirm

Kontakt för god Stämning

Erik Zaunschirm Telefon: 070-674 31 41

E-post: erik.zaunschirm@gmail.com

Medverkande i tidningen ansvarar var för sig för sina artiklar.

Medlemsavgift i ÖLFM år 2022:

Årsavgift för vuxen 230:- och medlem under 20år 80:-
Betala till pg 384874-4 , bg 364-0968
eller inom kort med Swish 123 434 2036

Framsida

Hannes Tikkanen spelar bas på folkmusikkurs i Karlskoga.
Foto: Peter Tikkanen

Tryck: AB Kontorsrutin, Örebro

Adressändring görs till kassören eller på www.olfm.se

Nästa nummer av STÄMNING kommer i mars 2022.
Äldre utgåvor av tidningen hittar du på www.olfm.se

NOTISER

Sista delen av artikeln som **Einar Olsson** skrivit får ännu en gång p.g.a. platsbrist vänta till nästa nummer!

I början av nästa år är det dags för ÖLFMs nya låtsamling. Här får du redan nu en del av förordet:

” På ett möte i december under Pandemiåret 2020 beslutade ÖLFMs styrelse att låta trycka ett häfte med låtar, som ÖLFM-medlemmar komponerat. Som inspiration och förebild fanns ÖLFMs tidigare utgåva 'Låtar i Örebro län'. Vi räknade med att ca 20 medlemmar skulle vilja medverka. Den prognosen överträffades med råge.

Man känner vördnad inför alla goda och konstruktiva tankar som genererats vid förverkligandet av ÖLFMs Låtsamling anno 2021 – från den första låtidén till sista handen på layouten. Trettiotre medverkande kompositörer har var och en presenterat sin egen originalmusik såväl i noter som med ord. Här får du veta när, var, hur och i vilket sammanhang låtarna skapats. Du hittar också en kort presentation av kompositörerna själva med en liten text och bild i miniformat. ”

ÖLFM ingår i SSR (Sveriges Spelmäns Riksförbund). **Vi är väl representerade.** Birgitta Linder är sedan några år med i styrelsen och både Erika Lindholm och Jan-Anders Andersson är med i SSRs valberedning. Alla tre är ju också med i ÖLFMs styrelse.

ÅRSMÖTE

LÖRDAG 12/3 2022

Vi hoppas förstås att vi kan genomföra en fysisk variant, som år 2020! Samma dag hade vi då också ett oförglömligt kalas, som blev det sista på länge.

På årsmötet kommer styrelsen som vanligt att presentera förslag till planer och budget för vår kommande verksamhet. Presentera gärna dina goda idéer om nästa års verksamhet för styrelsen redan före årsmötet så kanske ÖLFM lättare kan hjälpa till att förverkliga några av dem. Om du vill göra jobbet själv så vet du väl att du kan söka pengar från ÖLFM som en hjälp till att kunna finansiera dina goda idéer.

Läs mer på hemsidan om våra stipendier; ungdomsstipendium och arrangörsstipendium. Kanske kan ÖLFM stötta, även om du inte är ungdom eller arrangör. Ta kontakt med någon i styrelsen för att få veta mer.

Får du nu STÄMNING på det sätt som passar just dig? Tiden går och våra vanor och ovanor förändras över tid. En del har hittat rutinen att läsa på nätet medan andra kanske saknar sin gamla papperstidning.

Om du vill ändra din distribution kan du meddela vår kassör Jan-Anders hur just du vill ha din Stämning..

KALENDER

- Lördag 15/1 kl.10.45-16.30 **Dans- och spelkurs** i Kulturums aula
- 28-30/1 **Kurs på Felan.**
- **Lördag på Felan!** 29/1, 5/3, 2/4 och 14/5. Se mer på felan.se
- **Releasefest på Kulturbryggeriet!** Vi firar utgivningen av ÖLFMs Låtsamling anno 2021, preliminärt en januarilördag.
- 12/3 **ÖLFMs Årsmöte.**
- **Nästa Stämning** kommer i mars.
- **Ungdomsläger "Unga Glysar"** 21-22/5
- **Spelmansstämma i Siggebohyttan** 22/5

Se mer på olfm.se

Gunnar Bergman in memoriam 1932-2021

Det var i slutet av förra århundradet när varje socken skulle ha ett spelmanslag. Så även Fellingsbro.

Från den tidigare stråkorkestern med mer än dussinet medlemmar, Gnissel och Gny i folkmun, kom en grupp farbröder med klassiskt vibrato. Från ortens swing-orkester en dragspelare och en pianist.

"Sensommarvalsen" av Ivar Hultquist och "Fiolen min" av Jon-Erik Öst (som en gång arbetat i bageriet bakom Konsum) stod på notställen. Förutom "Gärdebylåten", förstås.

Lärare med fiolspelande elever anslöt och det blev efterhand mer och mer ett allspelslag, öppet för alla mellan 8 och 80 som visade intresse och åtminstone hade lärt sig första repisen i Äppelbo gånglåt. Det var en rolig tid.

För att hålla ordning på ett så brokigt sällskap behövdes en sammanhållande kraft. I Fellingsbro spelmanslag var det Gunnar Bergman, såväl socialt som musikaliskt.

Gunnar skjutsade barn till och från övningar och spelningar och var extrapappa på resor till Danmark och Finland. Han var en erfaren föreningsmänniska, förtrogen med behovet av en viss ordning och reda, och han

var inte rädd för att säga ifrån när de äldre blev alltför gnälliga. Hans kunskaper om folkmusik var djupare och mer omfattande än de flestas.

Gunnar spelade gitarr, ett bland folkmusikpuritaner ofta ringaktat instrument. Det var dessutom inte en ordinär kinesgura utan en äkta orkestergitarr, Levin Royal, som krävde valkar och plektrum. Stor, fyllig ton när så erfordrades men lika gärna ett mjukt, lågmält stöd i intimare samspel.

Att spela med Gunnar var som att ha ett musikaliskt skyddsnät. Han höll igen när vi ökade, han drev på när vi släpade. De breda ackorden satt där de skulle. Utan barré-klämman.

Undra på att dansarna i Frövi folkdansgille, där Fellingsbro spelmanslag var husband, blev oroliga om Gunnar vid något enstaka, oerhört sällsynt tillfälle inte dök upp till en övning. Inte bara för att den trygga takten kanske skulle fallera, utan för att det den kvällen inte skulle finnas någon som var så säker på hur turerna gick.

Varje spelmanslag skulle ha en sådan spelman. Tack, Gunnar, för att du höll musiken igång!

Text: Håkan Bengtsson

Foto: Hannes Almeräng

Ovan: Gunnar Bergman och Håkan Bengtsson t.v. trivs och spelar på ett bröllop 2013

Foto: Kajsa Leandersson

Nedan: Fellingsbro Spelmanslag spelar när Hembygds- och Fornminnesföreningen i Fellingsbro firar sitt 100-årsjubileum i början av oktober 2021. Varken Gunnar eller Håkan var med den här gången.

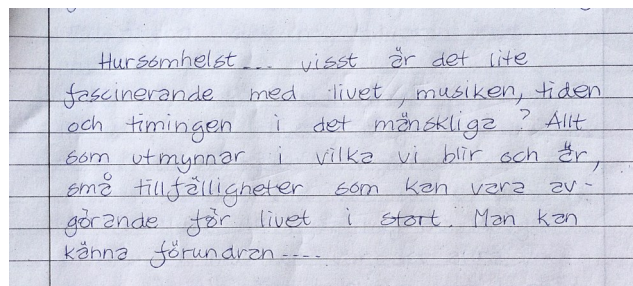
Foto: Birgitta Streit

Vad vore folkmusiken utan Eldsjälarna ?

Det kom ett långt handskrivet brev till redaktionen.

Här är en bild med en liten del av inledningen

Oskarshamn 6/11 2021

Visst är det lite fascinerande med livet, musiken, tiden och timingen i det mänskliga? Allt som utmynnar i vilka vi blir och är, små tillfälligheter, som kan vara avgörande för livet i stort. Man kan känna förundran . . .

Hälsningar / Lisbeth

Det finns människor, som genom sitt helhjärtade engagemang för en viss sak, gör skillnad för andra. För min del så har detta, konkret, bidragit till en ny livsinriktning och gett mig möjligheter som har överraskat både mig själv och min omgivning. Men utan Eldsjälarna hade tillvaron nog inte blivit lika bra.

För några år sedan hade jag kommit till en punkt i livet, då jag kände behov av en viss förnyelse och förändring. Jag tänkte igenom vad som skulle kunna vara värdefullt att ägna mig åt. Insåg snabbt att musiken var det allra viktigaste för mig. Men hur ska man kunna hitta rätt väg till att utveckla sitt intresse, som vuxen, och hitta ett sammanhang inom just musiken?

I mitt fall blev det särskilt två av dessa härliga människor, med ett särskilt hjärta för svensk folkmusik, som blev mina vägvisare. De gav mig en riktning som kändes rätt, i rätt tid. Naturligtvis skedde det spontant och omedvetet, av någon slags glädje i att dela med sej av det som var (och är) viktigt för dem.

Den som först fick mig att hitta "folkmusikspåret" var ÖLFM's egen **Jeanette Lindmark**.

De flesta dagar i livet består ju av vanlig vardag och passerar obemärkt. Men så finns vissa dagar som

man alltid kommer att minnas. De är som oväntade vägskäl där plötsligt nya möjligheter öppnas.

Så var det när jag ringde och bokade biljetter till en konsert med "Svartälvens Pipare & Borduner" i Lindesberg. Det var Curt Lindmark som svarade och det fanns platser kvar åt mig, så långt var det inget särskilt med det. Men just som jag skulle tacka för mig så kom en fråga "från ingenstans": "Hur kommer det sig att vissa personer spelar nyckelharpa?" Själv hade jag i alla fall inte ens sett en sådan på nära håll.

Jamen, sa Curt, då ska du få prata med min fru. Hon kan säkert svara på din fråga. Jeanette tog över samtalet och fångade snabbt upp mitt musikintresse. Jag blev erbjuden att prova på att spela nyckelharpa och det resulterade i en vuxenplats på kulturskolan. Gick där och tog lektioner i två och ett halvt år. Det var något som jag inte visste var möjligt innan Jeanette visade mig på nyckelharpan.

Hennes sätt att undervisa och med en slags fingertoppskänsla hålla en lagom avpassad inlärningstakt var bra. Det är ju något av en utmaning att som vuxen och över femtio börja spela ett stråkinstrument. Då är det extra viktigt att få ha en engagerad lärare som hjälp och förebild.

Helt avgörande för min del var insikten som Jeanette förmedlade, att inläringen går till på ett annat vis i den här åldern. Det går inte att jämföra med när man lärde sig spela ett instrument som barn eller ungdom.

Men det går bra när man ger sig tid. Det kan handla om ett passande upplägg och att vara kravlös. Och visst är det roligt att lära sig något nytt!? Att bli påmind om allt detta gör att man inte behöver ge upp i första bästa motlut.

Ganska snart upptäckte jag att där fanns flera musikanter med ett stort engagemang och mycket spelglädje, inom nyckelharpans sammanhang. Fick möta en hel rad av olika ”Nyckelharpans eldsjälar”. Det är sådana människor, spelmän, som vi kanske tar för givet som någon slags ”levande självklarheter”. De har en hel rikedom av låtar som de gärna delar med sig av. Var och en av dem skulle behöva få en alldeles egen artikel skrivna om sig.

Själv fick jag komma med och spela ihop med några av dem hos Marianne Harmstahl i Torphyttan. Hon är själv en äkta sådan, Ann-Marie och Hans Hallén, Bo Ekeborg m.fl. likaså! Det var verkligen en förmån att få lyssna, lära och ta del av deras musikaliska livserfarenhet.

Senare, efter flytten till Hallsberg, så mötte jag en annan grupp nyckelharpspelare. Där fanns samma välkomnande attityder och ett stort engagemang. Lars-Eric och Gunilla Lauenstein med sina ”Knavrarna” tog emot med ett stort kunnande. Det betydde mycket!

Det är också mycket viktigt att det finns sådana här sammanhang, där man kan få vara med som nybörjare och delta på sin egen nivå. Men, som sagt; stråkföring är inte helt lätt och behovet av att lära mer om just det förde mig till Småland.

Birgitta Ekvall, är en av spilåpipans ambassadörer. Mitt första möte med henne var när jag besökte Oskarshamns folkhögskola våren 2015.

Skolan anordnade en kortkurs för stråkinstrument. Den riktade sig i huvudsak till klassiskt skolade stråkspelare, men eftersom skolan har en lärare i violin som även spelar folkmusik, så fick jag komma med på nyckelharpa

Efter den avslutande deltagarkonserten kom Birgitta fram och hälsade. Hon hade särskilt uppskattat vårt folkmusikinslag.

Det visade sig att Birgitta är en kvinna med stort hjärta för både musiken och sina medmänniskor. Vi fann ett gemensamt intresse i fäbod- och vallmusiken. Eftersom Birgitta märkte att detta var något som var mycket viktigt för mig så erbjöd hon mig två fina Evertsbergspipor som gåva.

På sommaren samma år fick jag komma tillbaka till Oskarshamn igen och besöka paret Ekvall. Jag fick höra Birgitta spela på spilåpipa och själv prova ut ett par pipor att ta med mig hem.

Det var verkligen en mycket speciell upplevelse att upptäcka det här fascinerande instrumentet. Tyckte att ljudet av pipornas varma ton med sitt svävande intervall framkallade en känsla av uråldrigt lugn. Det här, som ju är en typ av herdeflöjt, är ju också ett av mänsklighetens första instrument, använt av herdar och vallhjon världen över. Då i en mängd olika särpräglade varianter. Här och nu fortfarande i bruk på nytt sätt i vår tid, i sin egen unika utformning.

Själv är jag oerhört glad över att Birgitta Ekvall, med sitt engagemang och sitt smittande intresse för spilåpipan, kom i min väg. Det tillförde ytterligare en dimension till mitt musikintresse. Genom spilåpipan öppnades en naturlig väg vidare mot att ägna mig åt fäbod- och vallmusiken som är det egna lite försummade farsarvet.

Här fick jag också inspiration till att börja studera igen. Folkhögskolan har en seniorekurs på halvtid som passade bra att börja med, för att komma igång med ”läsandet”. Så småningom ledde det till att jag kom in på Geijerskolan och kunde få studera spilåpipa och kohorn i deras regi. Musikteori och övriga ämnen på musiklinjen ingick förstås också.

Nu, cirka sju år efter att folkmusiken ”hittade mig” så kan jag undra hur min tillvaro sett ut om inte dessa fantastiska eldsjälar funnits längs min livsväg. Och om vi tänker efter lite var och en, så tror jag nog att de flesta har upplevt liknande händelser då någon kom och fick oss att upptäcka det där speciella som tillfört så mycket glädje i livet.

Text: Lisbeth Johansson

Folkmusikkurs för ungdomar

I mitten av oktober var det folkmusikkurs i Karlskoga med MP3 och 30 spelande ungdomar från Örebro län.

Så var det dags igen, att sova på uppblåsbart liggunderlag på golvet på Karlskoga kulturskola. Nu är det ju inte sömnen som är det viktiga en sån här helg, snarare är ju grejen att hålla sig vaken så länge som möjligt, för eleverna i alla fall. På just det här lägret förflöt natten lika väl som allt annat. De yngre eleverna gick och lade sig och från de äldre eleverna hördes musik till långt in på natten.

Jag åkte till Karlskoga tillsammans med min cellokollega och åtta elever ifrån Lindesbergs kulturskola. Under lördagen och söndagen 13 - 14 november spelade vi tillsammans med andra ungdomar i åldern 12-17 år, och några lärare, från Askersund, Örebro och Karlskoga. Många av eleverna kände

jag igen från våra ”Unga Glysar”-kurser i Lindesberg. Det var flest fioler på kursen, men även några tvärflöjter, några cello och en kontrabas.

Karlskoga är den perfekta staden för en ungdomskurs. Här finns Boda Borg, Karlskoga folkhögskola, en livaktig konsertförening och inte minst Karlskoga kulturskola med lärarna Peter Carell och Eva Thorsell Hansson, som hade ordnat allt på plats i Karlskoga.

Gruppen MP3 (Marine Perez Trio) består av fiolspelmännen Nina Perez och Mia Marine, samt gitaristen Mattias Perez. De är en av Sveriges mest uppskattade och bokade folkmusikgrupper. De är alla tre både musiker och utbildade musiklärare som jobbar på några av Sveriges främsta musikhögskolor och folkhögskolor. Det träffades genom utbildningen, fast de gick i olika städer. De började spela tillsammans då de upptäckte att de hade den värmländska musiken gemensamt, men de skriver också mycket egen musik.

Under lördagen var det Mia Marine som ledde kursen. Under hennes tydliga ledning och fantastiska sväng lät det snabbt riktigt bra. Hon var väldigt bra med ungdomarna, peppande och engagerande. De lydde minsta vink. Mattias och Nina anslöt på söndagen och Mattias jobbade lite särskilt med svänget hos bas- och celloleverna.

Alla anmälda till kursen fick tillgång till material som gruppen gjort i förväg, så alla deltagarna hade förberett låtarna "Ack, ack om det vore dag" och "Körepolska". Det var väldigt fina, ganska långa arrangemang, med både melodi och stämmor som ungdomarna spelade otroligt bra. Arrangemangen är inköpta av MP3 för Musik i syd och finns på deras hemsida tillsammans med ytterligare några arr som kulturskolorna nu får tillgång till. På sidan finns både inspelningar av alla stämmor och noter.

På söndagen hade vi bejublade konsert på restaurant Udden på Karlskoga folkhögskola. MP3 var förstås huvudattraktionen och de spelade fantastiskt bra, fast de betonade för publiken att de bara var förband till ungdomarna som var med på de tre sista låtarna.

Våra elever i Lindesberg längtar redan till nästa läger. Helst vill de åka på läger varje månad. Nu tisslas det och tasslas det på våra repetitioner om vem

som blivit kär i vem, vem som har addat vem på snap och vad de har för klädstil på de olika kulturskolorna. Viktiga saker, men det går inte heller att ta miste på den bubblande spelinspirationen som lägret gett!

Lägret var ett samarrangemang mellan ÖLFM, Karlskoga konsertförening, Kulturskolesamverkan i Örebro län och Riksförbundet unga musikanter RUM.

Text: Anna Johansson

Foto: Peter Tikkanen

G rannar och vänner

Västmanlands spelmansförbund bjöd in till 70-årskalas på anrika Vårdshuset Engelbrekt i Norberg i början av oktober.

Erik Z och Åsa N representerade ÖLFM och blev hjärtligt välkomnade. Ordförande Olof Neverland Westin inledde programmet och snart började spelmansmusik att höras. Sonia Serra med flera spelade låtar ur det nya låthäftet med musik efter Uno Gill. Carina Normansson och Josefina Paulson spelade låtar från en gammal västmanländsk spelmansbok. Samspelade och allmänt fantastiska som vanligt. Vi åt en god buffé.

Så småningom avtog vissjungandet och en viss otålighet märktes bland borden. Ska vi inte spela snart. Det skulle vi. Övervåningens rum fylldes av spelmän som saknat att spela med varandra. Festen kan sammanfattas med ett ord. Spelglädje! Runt 23.00 började personalen diskret påminna om övriga gäs-

ter som ville sova men då hade vi redan påbörjat vår hemfärd genom höstmörkret.

Text: Åsa Nerelius

Foto: Lars Englund och Erik Z

H

alvdagsmöte för ÖLFMs styrelse

Den 20 november var det dags för styrelsens första fysiska möte sedan årsmötet 7e mars 2020.

Det kom ju en pandemi emellan och styrelsen som valdes 2021 har enbart träffats digitalt, så lite ovant kändes det allt. Vi kom snabbt in i rutinerna och det är ju fantastiskt hur det flyter på när allt det där småpratet hittar sin plats vid ett fysiskt möte.

Vi träffades på Solliden vid Långens strand och fick avnjuta god lunch och varandras sällskap innan själva mötet satte igång. Sakker som togs upp under mötet var bl.a. låthäftet där över 30 lokala låtskrivare lämnat in bidrag och som Ulrika Linder senare tackade ja till att illustrera med några bilder i. Om allt går som vi planerar ska låthäftet vara klart till slutet av januari 2022. Då kommer vi att ha en releasefest någonstans, på förslag var Kulturbryggeriet. Två av styrelsemedlemmarna berättade om att dom deltagit i Västmanlands spelmansförbunds 70-års firande i Norberg. Dom hade med sig ett fint nothäfte som man gav

Från v. Birgitta L, Erika L, Jan-Anders A, Erik Z, Anna J och Åsa N

ut i samband med jubileet. Vi pratade om visioner inför 2022 och hur vi kan närma oss andra kulturer än den svenska, stämmors vara eller icke vara under sommaren 2022(p.g.a. pandemin), låtkurser och ungdomsverksamhet.

Tiden flög iväg och det kändes som om vi hade behövt minst ett par dagar för att hinna med allt. Vi hann i alla fall med att spela några låtar på fioler och saxofon tillsammans vilket ju blev grädden på moset!

Text: Birgitta Linder

Foto: Jan-Anders Andersson & Erika Lundholm

ÅRSMÖTE

LÖRDAG 12/3 2022

Vi hoppas förstås att vi kan genomföra en fysisk variant, som år 2020!

Tidningens adress:

Stämning c/o

Jan-Anders Andersson,

Fabriksvägen 7, 719 94 Vintrosa

Väl-
kom-
men
till
ÖLFMs
års-
möte
efter
lunch
12e
mars
2022.

Dans och spelkurs

med dansaren

Ami Petersson Dregelid
och spelmannen
Ellika Frisell.

Lördagen 15/1 kl. 10:45-16:30
Kulturums aula, Lindesberg

Kursen är kostnadsfri
Anmälan på www.olfm.se

Begränsat antal deltagare.
Möjlighet finns att beställa lunch.

Ang. Covid-19: Vi förutsätter att du som kommer på kursen är
fullvaccinerad, för din egen och andras säkerhet.

Arrangör: Projektet "Polskan i Linde bergslag" i samarbete med:
Samarbetsnämnden för folklig dans

KULTURENS

Bergslagens
Sparbank
Hängiven dig

Läs mer och bli uppdaterad på www.olfm.se